

ACTIVITATEA INVESTIȚIONALĂ – SEGMENT IMPORTANT PE PIAȚA ASIGURĂRILOR

Tatiana BURLACU

Academia de Studii Economice a Moldovei

The insurance market, the capital market and the foreign investments are all linked between them and also to the development level of the capital market's infrastructure. When the investment activities in Republic of Moldova will be simplified as much as it is possible, a satisfactory level of transparency and liquidity of the insurance market will be achieved, a certain flow of investments in economical-financial institutions will be realized, and especially from the market insurance domain.

Piața de asigurări, piața de capital și investițiile străine sunt strâns legate între ele și de nivelul de dezvoltare a infrastructurii pieței de capital în ansamblu, a cadrului ei legislativ depinde atractivitatea țării pentru investitorul potențial și, în particular, a acelor instituții financiar-bancare, calificate drept investitori particulari. Odată ce activitățile investiționale din Moldova vor fi simplificate la maximum, va fi realizat un grad satisfăcător de transparență și lichiditate a pieței de asigurări, se va realiza un flux cert de investiții în instituțiile economico-financiare și, în particular, în domeniul asigurărilor din țară.

Într-o economie de piață, caracterizată prin jocul cererii și al ofertei, obținerea celor mai bune rezultate cu mijloacele disponibile constituie problema esențială a agenților economici – scopul principal ce este urmărit în desfășurarea oricărei activități, deci și a investițiilor.

Societățile de asigurare sunt și ele un participant activ pe piața financiară, jucând un rol important în concentrarea ofertei de capital. Întrucât în orice moment pot surveni dezastră care fac necesară onorarea obligațiilor asumate față de asigurați, societățile de asigurări își constituie rezerve. Fructificarea acestor rezerve, aflate la dispoziția societăților de asigurare, se face prin plasamente de portofoliu în acțiuni sau obligațiuni ale diferitelor societăți comerciale, în bonuri de tezaur, obligațiuni sau alte înscrisuri ale împrumuturilor de stat, depuneri la termen la bănci etc. Politica de plasamente financiare a societăților de asigurare este dictată de posibilitățile concrete de fructificare oferite pe piața financiară.

Piața de asigurări, prin mecanismele sale specifice, concentrează și centralizează capitalurile, dar, mai ales, trebuie să ofere instrumente și produse noi de asigurări care să acopere riscurile.

Internaționalizarea piețelor de asigurări se caracterizează prin dinamism și inovare. În procesul integrării țărilor pe plan național și internațional piața asigurărilor apare ca o piață care oferă cele mai diverse oportunități de investire și în cadrul căreia reușita depinde de gradul de instruire și cunoaștere, de priceperea și curajul fiecărui participant.

Globalizarea intensivă a proceselor economice influențează benefic asupra pieței internaționale de asigurări și a piețelor naționale. Prin urmare, ținând cont de condițiile economiei actuale și de situația pieței de asigurări care sunt în curs de dezvoltare, putem afirma că studierea tendințelor dezvoltării pieței de asigurări pe plan internațional și național în condițiile economiei de piață este actuală și necesară cercetării științifice profunde și multilaterale.

Reieșind din cele expuse, s-a trasat scopul primar al cercetărilor științifice, care constă în: studierea și generalizarea teoriilor de dezvoltare a economiei de piață, a politicii investiționale în procesul globalizării pieței de asigurări; evidențierea tendințelor dezvoltării pieței de asigurări pe plan internațional și național, perfecționarea relațiilor economice în condițiile integrării; formarea conceptului de piață de asigurări autohtonă și de protecție a riscului în studierea evoluției pieței ramurale de asigurări și reasigurări pe plan internațional și adaptarea acesteia la condițiile locale; abordarea principiilor teoretice și metodologice de construire a pieței asigurărilor.

O problemă de o importanță fundamentală reprezintă necesitatea creării unui nou mecanism financiar care să țină cont atât de cerințele pieței, cât și de faptul că structura pieței de asigurări în cadrul întreprinderilor naționale depinde de raportul de forțe dintre acționarii mici, acționarii semnificativi, investitorii strategici și poziția societăților de asigurări.

Piața de asigurări – atât pe plan național, cât și pe plan internațional, se formează ca o totalitate de relații dintre piețele regionale și naționale referitor la cumpărarea și vânzarea serviciilor de asigurări.

Dat fiind faptul că asigurările reprezintă, în esență, una dintre componentele sistemului financiar, principiile generale de determinare a eficienței economice a asigurărilor ies din metodica determinării ei pentru ramurile sferei neproductive, din particularitățile asigurării, manifestate prin constituirea și utilizarea fondurilor de rezervă.

Selectarea criteriului de eficiență, care stă la baza determinării eficienței economice a asigurărilor, este determinată de însăși esența asigurărilor și de formularea scopului final.

Legislația economico-financiară și juridică reflectă structura formelor de proprietate și schimbarea proprietarului care determină modificări și adaptări corespunzătoare ale pieței de asigurări. Tocmai de aceea punem în discuție această problemă, urmând, desigur, ca organele de drept să stabilească care anume acte normative în cadrul legislației economico-financiare nu mai sunt obligatorii pentru agenții economici cu capital privat. În același timp, se impune limitarea intervenției statului în probleme interne ale agenților economici cu capital privat, de organizare, conducere și administrare a patrimoniului privat al acestora.

De rând cu aceasta, sunt evidențiate elementele structurale ale pieței asigurărilor din Republica Moldova și pe plan mondial, se argumentează necesitatea de a le completa cu un element caracteristic economiei de piață – legislația în domeniul asigurărilor. În plan legislativ sunt argumentate și propuse mecanisme de reglementare de către stat a activității de asigurare, care vor contribui la funcționarea eficientă a sistemului de asigurare din Republica Moldova.

Inspectoratul de Stat pentru supravegherea asigurărilor explică că la determinarea de către reasiguratori (cedenți) la sfârșitul perioadei gestionare a bazei pentru calculul rezervei catastrofelor, rezervei primei necăștigate și al rezervei daunelor întâmplare dar nedeclarate, suma primelor de asigurare, care a fost plătită (calculată) de către cedenti pe contractele de reasigurare, se exclude din suma primelor de asigurare pe acel trimestru, în care ele au fost primite pe asigurarea directă.

Totodată, în scopul asigurării stabilității financiare și al garantării achitării sumelor și despăgubirilor de asigurare, organizațiile de asigurare investesc rezervele și fondurile de asigurare pe principiile diversificării, rambursării, rentabilității și lichidității.

Inspectoratul de Stat pentru supravegherea asigurărilor supraveghează situația financiară a asigurărilor, în vederea protejării intereselor asiguraților sau ale potențialilor asigurați, ceea ce este greu de realizat în condițiile în care nu există norme privind marja de solvabilitate și constituirea rezervelor tehnice.

Multiplicarea și interacțiunea proceselor economice, creșterea gradului de complexitate a activității companiilor de asigurări în contextul mecanismelor pieței are implicații profunde în procesul de diagnosticare a situației lor actuale în Republica Moldova. Iată de ce cercetarea și analiza temeinică și multilaterală a indicatorilor economici de dezvoltare a pieței de asigurări permite evidențierea unor tendințe în relațiile economice.

Companiile de asigurări, prin activitatea lor, indiferent de nivelul la care o exercită și de domeniul pe care îl vizează, implică cunoașterea temeinică a situației create, a întregului complex de cauze și factori care o determină, fapt ce se realizează prin intermediul analizei economico-financiare.

Orice obiectiv al activității companiilor de asigurări se realizează prin acțiunea factorului uman care, pe baza analizei, a concluziilor dirijează efortul astfel, încât efectele să fie maxime.

În scopul cunoașterii fenomenelor și proceselor economice ale companiilor de asigurări, apare necesară analiza, care este o metodă de cercetare bazată pe descompunerea sau divizarea unui obiect, fenomen în părțile sale componente, în elementele sale simple. Analiza cercetează activitățile companiilor de asigurări din punct de vedere economic, unde obiectivul îl constituie luarea în considerație a relațiilor structural-funcționale și a celor de cauză-efect.

În viața economică, activitatea de investiții ocupă un loc central atât în sfera producției de bunuri, cât și în sfera consumului, fiind factorul care influențează simultan cererea și oferta.

Argumentarea acestei afirmații este dată de procesele de antrenare și multiplicare a efectelor pe care le generează orice proiect de investiții, indiferent de sectorul de activitate în care se implementează.

Investițiile unei societăți de asigurare au drept urmare, pe de o parte, faptul că determină alte întreprinderi să producă mai mult, totodată, solicitându-le bunuri calitative, iar, pe de altă parte, dezvoltă propriile capacități existente și, deci, oferta sa de bunuri și servicii de asigurare.

În procesul reproducției, investițiile îndeplinesc rolul de pârghie a creșterii economice, în sensul dirijării proceselor de materializare a progresului tehnic, în timp și spațiu, în conformitate cu interesele de câștig ale

agenților economici. Astfel, se asigură perfecționarea factorilor procesului de producție și, pe această bază, evoluția ascendentă a producției și a economiei la general.

Investițiile au un profund caracter novator în cadrul economiei naționale. Prin proiectele de investiții se asigură implementarea în practică a soluțiilor oferite de cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică, a tehnicii și tehnologiilor de performanță pe plan mondial, ceea ce conduce la ridicarea nivelului tehnic al producției, la îmbunătățirea și diversificarea calității produselor și serviciilor, la creșterea eficienței economice. Totodată, se amplifică influența în întreaga structură a economiei naționale.

În acest context, investițiile sunt unul dintre cei mai importanți factori care pot contribui la menținerea unei structuri moderne a producției, a tehnologiilor și a serviciilor de asigurări în special.

Rezultă că numai un efort continuu de investiții în structurile financiare de asigurări și în cele bancare poate fi garanția în timp a competitivității economiei naționale, a unei creșteri economice susținute, neinflaționiste, fără dezechilibrări semnificative financiare.

Existența asigurării este indisolubil legată de necesitatea formării unui fond de resurse bănești destinat pentru acoperirea pagubelor provocate de anumite fenomene. Fondul de asigurare, la care se va referi, îmbracă în mod necesar forma bănească.

În prezent este evident că Uniunea Europeană reprezintă o forță impunătoare pe continent și în lume, cu o puternică și directă influență asupra evoluției proceselor economico-financiare și consolidării pieței de asigurări atât în Europa în general, cât și în țările din apropiata vecinătate a Republicii Moldova – România și Ucraina.

Procesul de integrare europeană necesită eforturi considerabile, care țin atât de crearea unui cadru constituțional și juridic adecvat, cât și de asigurarea implementării reformelor economice în scopul adaptării la economia de piață și formării unei piețe de asigurări multilateral dezvoltate.

O tendință de importanță majoră este procesul de internaționalizare a serviciilor de asigurare și efectul acestui proces asupra apariției și dezvoltării investițiilor. Prin urmare, procesul de internaționalizare reprezintă extinderea activității companiilor, societăților de asigurări peste hotarele țării de origine și este privit ca un proces prin care mărfurile, tehnologiile, serviciile de asigurări și reasigurări, modurile de comunicații pierd progresiv caracteristicile lor naționale sau locale, în favoarea celor internaționale.

Crearea pe plan internațional a firmelor, companiilor și societăților de prestări servicii în asigurări este necesară datorită diversității și complexității activităților presupuse de încheierea și diluarea contractelor de asigurare. Aceste servicii sunt legate de inspecțiile de risc, evoluarea și managementul riscului, constatarea, evaluarea și lichidarea daunelor.

Conform Planului de Acțiuni pentru integrarea Republicii Moldova în Uniunea Europeană, în procesul integrării are loc fuziunea serviciilor financiare percepute atât la nivelul companiilor, cât și la nivelul consumatorilor care se manifestă în următoarele direcții:

- între asigurători, reasigurători și asigurați unde societățile multinaționale au tendința de a-și ridica pragul autoasigurării și de a transfera riscurile sau o parte a acestora direct reasigurătorilor;
- între sectorul de stat și cel privat, dat fiind reducerea ponderii primului în domeniul asigurărilor, se deschid noi perspective pentru sectorul privat;
- între asigurători și bancheri, care capătă o extindere tot mai mare, astfel încât nu peste mult timp vom vedea că, fără a folosi banca drept canal de distribuție a proceselor de asigurări, nici una din cele două tipuri de instituții nu va mai putea supraviețui.

În Moldova în prezent există atât o piață de asigurări, cât și o piață de capital cu o infrastructură de reglementare, instituțională și normativă practic finalizată.

Despre beneficiile investițiilor străine pentru economie, inclusiv prin transferul de tehnologii, crearea locurilor de muncă și promovarea exportului s-a vorbit și se vorbește încontinuu în Guvern și în cadrul autorităților periferice ale administrației publice centrale. Participanții la piața de capital speră sincer că noul Guvern, actuala guvernare, va reuși să înțeleagă mai bine decât guvernele precedente importanța pieței de asigurări în procesul atragerii investițiilor străine.

Un aspect mai satisfăcător ce ține de piața de asigurare este alegerea modelului de organizare a acesteia. Dacă modelul mixt de organizare a pieței de capital din Moldova este destul de reușit, atunci infrastructura pieței de asigurări autohtone necesită profunde schimbări. El permite tuturor tipurilor de instituții implicate în tranzacțiile cu fonduri să realizeze operațiuni pe piață și să implementeze obiectivele sale economice. Gradul de libertate de care participanții dispun încă necesită elaborare, însă numărul acestora în mod cert va favoriza

sporirea gradului de lichiditate și transparență a pieței de asigurări cu noile servicii de asigurări pe care le pot oferi în primul rând potențialilor consumatori. Dacă baza legislativă va permite crearea elementelor de infrastructură încă inexistente în Moldova și acestea vor putea apărea eventual și opera la un nivel satisfăcător, se poate spune cu fermitate că piața din Moldova va oferi potențialilor investitori și beneficiarilor direcți ai tranzacțiilor cu hârtiile de valoare un mediu favorabil pentru realizarea obiectivelor sale.

În prezent există atât probleme de ordin macroeconomic, cât și probleme de ordin instituțional care stau în calea dezvoltării pieței de capital și, indirect, în calea atragerii investițiilor străine. Investițiile străine care sunt realizate prin alte căi decât investirea în acțiunile companiilor din Moldova sunt împiedicate în mod consistent de un grad înalt de birocrație, corupție și intransparență a informațiilor despre condițiile de afaceri. Pentru a dezvolta piețele de capital va fi necesar de a soluționa problemele interne ce țin în principal de piața de asigurări și de a promova o politică activă de integrare a piețelor de capital din Moldova, România, Ucraina, precum și a „greilor” din Occident. Această integrare nu numai va favoriza dezvoltarea pieței de asigurări, ci și va deschide pentru Moldova noi piețe și noi ieșiri spre importul de capital din străinătate.

Pentru a realiza toate obiectivele descrise mai sus, statul va trebui doar să se concentreze asupra asigurării legalității activităților participanților la piața de capital și ale investitorilor străini, și să nu impună noi și complexe reglementări și restricții. Dat fiind că piața de asigurare este o piață care reprezintă cu adevărat relațiile patrimoniale ce există într-o economie de piață liberă, aceasta poate să se dezvolte la maximum numai într-un mediu în care nu există alte restricții considerabile decât cererea și oferta liberă.

Bibliografie:

1. Legea cu privire la asigurări, nr.407-XVI din 21 decembrie 2006 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.47-49.
2. Cistelecan L., Cistelecan R. Asigurări comerciale. - Târgu-Mureș, 1997.
3. Chilaru V. Investițiile străine: problemele extragerii și utilizării lor în Republica Moldova // *Economica*, 1997, nr.3.
4. Ciornâi N. Tranziția la economia de piață și investițiile străine directe în Republica Moldova. - Chișinău, 2001.

Prezentat la 29.03.2010